

לטייל

שתפתח לוי שביילי השכל עד שאכנס בחדרי התורה הקדושה ואזכה לבנם ולטייל בתורתך הקדושה מחדר לחדר ומפלאיך בפלאיך ומחיבה לחיבה ומבית לעליה ומעליה לעליה

גליון מס'

11

נשא - בהעלותך תשפ"ג

תורה

סב

ליקרימ קמא

גליון דו שבועי למטיילים בתורת רביה"ק בסדר התורה הזמנית

ניצוצי אותיות התפילה

נקודות לחיים מ'התורה הזמנית'

חיים של תורה

ה' כל יכול

אחת הקושיות שבתורה ס"ב, זו הסתירה העצומה בין הפשט והדרש, בצורה שבה רבינו מסביר את הדיבורים שבין יהודה ויוסף (כלל י"א). אך בטרם נציג את אותה קושיה עלינו להקדים מעט.

בסוף התורה רבינו כותב בעניין מליצת השכינה על הרחוקים, שיש טעויות באמונה, ששם רובם ככולם של בני האדם, נופלים ונכשלים.

"וּבְטַעֲיוֹת קֹזָה, רַבִּים נִכְשָׁלִים, וְעוֹשִׂים אֶת הַסִּיבּוֹת אֲמִצְעֵי, בְּיָם לְבִין הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, הֵינּוּ שְׂמֵאֲמִינִים בְּהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מֵאֲמִינִים גַּם כֵּן בְּאֲמִצְעֵי, וְאוֹמְרִים שְׂצָרִיף לְסִיבּוֹת."

ואם זה לא מספיק מובן, רבינו יורד ומפרט שתי דוגמאות שהם בבסיס של חיי העולם:

הֵינּוּ, שְׂמֵאֲמִינִים לְמִשְׁלַב בְּהַסִּיפָה שֶׁל פְּרִנְסָה שֶׁהוּא הַמְשָׂא וּמִתָּן, וְאוֹמְרִים הַסִּיפָה שֶׁל מְשָׂא וּמִתָּן עֵינָם, כְּאֵלּוּ חֵס וְשְׁלוֹם בְּלֹא הַסִּיפָה שֶׁל מְשָׂא וּמִתָּן, אֵין יְכוֹלֵת בְּיַד הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ לִיתֵן לָהֶם פְּרִנְסָה. וּבְהַסִּיפָה שֶׁל הַרְפּוּאָה, שֶׁהוּא סְמִים, עוֹשִׂים מִהֶם עֵינָם, כְּאֵלּוּ חֵס וְשְׁלוֹם בְּלִי הַסְּמִים, אֵין יְכוֹלֵת בְּיַד הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ לְרַפְּאֵה."

כולם, כמעט ללא יוצא מהכלל, מכירים את הסוגייה הסבוכה הזאת, שכולם מעדיפים להניח אותה על המדף הכי גבוה בארון ולתת לאבק לכסות אותה עד שתיעלם.

אך באמת "אין הדבר כן, כי הקדוש ברוך הוא סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, ואין צריך לשום סיבה".

יהודה אינו מתפלל!

אך ראו איזה פלא, בתחילת התורה, מובא הפסוק 'ויגש אליו יהודה', ושם בסיפור שכולנו מכירים, יהודה ניגש ליוסף (שהוא אינו מכירו, כי הוא משנה למלך מצרים) ומבקש ממנו בצורה תקיפה לשחרר את בנימין מתחת ידו.

ולפי תורה ס"ב יש כאן קושי עצום, כיצד יהודה שורש למלכות בית דוד, שבוודאי לא נפל אפילו לטעות קטנה באמונה בתפילה, פונה למשנה

אבל בשאר היום, בתוך כל טרדות ועסקי העולם. מול הפקיד בבנק, מול רופא הילדים, כשרצים לאוטובוס, ואפילו כשיושבים והוגים בתורת ה' בבית המדרש, שם זה לכאורה זמן אחר, לא זמן של תפילה. שם אנחנו מנסים להסתדר לבד...

אבל רבינו מבקש מאיתנו משהו אחר, שגם בעת "עסקינו באלו הסיבות, צריך להאמין בהשם יתברך לבד, ולא לעשות מהסיבות עיקר".

איך ניתן ליישם כזה דבר מורכב, איך אפשר לעשות דבר והיפוכו, לעסוק בסיבות וגם להאמין?

את זה אנו לומדים מיהודה, יהודה אכן דיבר באמת עם יוסף, הוא אמר לו שהוא מבקש לדבר איתו, אבל הוא כיוון בדבריו גם למעלה, תוך כדי שהוא דיבר עם יוסף הוא גם התפלל, והוא לא עשה מהסיבות עיקר, הוא כיוון בעיקר את כל דיבוריו למעלה, אל השי"ת, והוא אמר להשי"ת שלמרות שהוא מדבר דיבורים שהם נראים כאילו הוא פונה אל האמצעי, באמת הוא מכוון רק אליו.

כך אנחנו צריכים ללכת בדרך זו, אפשר באמת לדבר עם רופא בשר ודם, לבקש ממנו מרשם, לשאול אותו שאלות. אבל באותם מילים ממש, לכוון אל השי"ת, שהוא ייתן את המרשם, שהוא ישלח את הרפואה. אפשר לשבת מול הפקיד בבנק, לשכנע בכיכול אותו כמו שצריך לעשות בדרכי ההשתדלות, ובאותם מילים ממש, לכוון ולדקדק את הדיבורים שיהיו דיבורי תפילה זכים וחמים נוכח פני ה'.

לפי זה אפשר להבין, מדוע אנו לפעמים ערלי לב בתפילה, למה איננו מתלהבים מכוונים ומדקדקים. כי כל זמן שטרדות היום ממשיכים לכסות את האמונה, אזי גם בשעת התפילה, הלב שלנו משדר שיש עוד פתרונות (ח"ו) לכל מה שאתה מבקש חוץ מתפילה. ורק כאשר מכניסים את התפילה לתוך הסיבות, לתוך כל דיבורי הטבע, אז מלקטים ממש את כל ניצוצות הדיבור ואפשר להתפלל בלב שלם ואמונה שלמה.

למלך מצרים ומבקש ממנו לשחרר את אחיו הקטן. מבלי שהוא קודם לכן פונה למלך מלכי המלכים בתפילה ותחינה. הרי זו השתדלות לפחות כמו לקיחת תרופות, לפחות כמו משא ומתן, וכיצד ייתכן שיהודה לא עשה עיקר מהתפילה?

אבל בהמשך דבריו הקדושים הקושיה מתעצמת עוד יותר, שהרי רבינו מבאר את הפסוק בהיפך גמור, רבינו מסביר שכל דבריו של יהודה, היו בקשה מה' שדבריו לא יישמעו כאילו הוא פונה אל האמצעי.

"יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דְּבַר בְּאֲזְנֵי אֲדוֹנָי" - וְלֹא יִשְׁמַע עוֹד אֲמִצְעֵי."

כיצד ניתן ליישב את הפירוש הפשוט של הפסוק, שבו יהודה פונה למלך בשר ודם ועושה ח"ו את ההשתדלות כעיקר, עם הפירוש ההפוך לגמרי שרבינו כותב, שכל מה שיהודה מבקש, שבאמת לא יישמע עוד אמצעי, שהתפילה תהיה נקיה וכל ההשתדלות תהיה רק באמונה לבד?

וכן קשה גם בדברי המדרש, שם מפורש שיהודה ניגש לשלושה דברים, למלחמה לפיוס ולתפילה. ולכאורה איך שייך לקחת שלוש קצוות כל כך רחוקים ולומר שיהודה ניגש לשלושתם כאחד. הרי הפיוס והמלחמה היא פניה למלך בשר ודם, בעוד שהתפילה פונה להשם יתברך.

דיבורים כפולים

אבל יש תשובה, שנוגעת לכל אחד בדרכי תפילתו.

מקשרי התורה רבינו מלמד אותנו בחינה חדשה בתפילה, דרך חדשה להביא את המקומות שהכי רחוקים מהתפילה, לתוך התפילה, בבחינת לקרוא כולם בשם ה'.

אנחנו רגילים לכך, שיש זמנים מיוחדים לתפילה, יש שלוש תפילות סדורות, שחרית מנחה וערבית, שם אנו מתפללים על כל צרכינו ומשאלותינו הרוחניים והגשמיים. מוסיפים גם כל יום שעה התבודדות של שיחה עם ה', את כל אשר על ליבנו. באמת נפלא.

יו"ל ע"י רשת הכוללים ליקוטי מוהר"ן שע"י ארגון "לטייל בתורתו"

קו לסלסל בתורתו | טעמו וראו כי טוב ה' 04-627-73-13

דוא"ל: LB046277313@gmail.com

קיצור המאמר

על ידי אכילת ישראל נעשה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אך צריך לאכול מאכל מבורר. בירור המאכלים נעשה על ידי אמונה. יש חלקים באמונה שאפשר לבררם בכוח השכל, לתרץ את הקושיות ויש חלקים שאי אפשר וצריך להסתמך רק על אמונה. גם בתוך החלק שאפשר וצריך לברר בכוח השכל האנושי, לפעמים נסתמים שבילי השכל על ידי הסתרת הידיעה של היצר הרע, ועל ידי לימוד הפוסקים מבטל את המחלוקת בשורשה ויכול לעבוד את ה' בשני יצרינו ונפתחים לו כל שבילי השכל.

שלימות האמונה וקישוטיה

אבל הקושיות מהסוג המדובר לעיל, שאין עליהם תירוץ עד לעתיד, אסור אדם לעיין בהם כלל, רק לחזק את עצמו באמונה בה', כי בוודאי יש עליהם תירוץ למרות שהוא אינו יכול להבין. וכשיש לו אמונה בשלימות כמו שיתבאר בהמשך איך זוכים לאמונה בשלמות, יוכל להיות על ידי אכילתו של לבד, יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה פנים בפנים כגוף באות א', והיחוד הזה הוא בבחינת מה שכתוב (תהלים ל"ו) "שכן ארץ ורקעה אמונה" שמשמעות הכתוב הוא שהמזון בעצמו יהיה בבחינת אמונה, דהיינו שהאדם יהיה ניזון מהאמונה², היינו בבחינת אכילה של מאכל מבורר, שנעשה מבורר על ידי "אמונה" ועל ידי זה נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה על ידי אכילתו.

ועתה מבאר מהי שלימות האמונה האמורה לעיל:

ג. ויעקר שלימות קישוטי אמונה³ הנצרכים לבירור המאכלים, היינו לקרב לאמונת ישראל ולעבודת התפילה⁴ ויוקא המרוקקים מיראאל, שהם רחוקים מאותה אמונה. בבחינת (צפניה ג) מה שכתוב בפסוק "אז אהפוך אל עמי שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'" דהיינו כל הרחוקים ואפילו עכו"ם שהם עובדי אלילים לגמרי יקרבו יותר לאמונת ישראל וייעבדו שם⁵ אהד" בעבודת האמונה והתפילה.

ליקוט ניצוצות הדיבור

אחר שביאר ששלימות האמונה על ידי קירוב הרחוקים מגלה כיצד זה נעשה:

ד. ויהשאים את האמונה ולקשטה, היינו לקרב את הרחוקים כגוף באות ג'. בשביל זה צריך

מתחילה להעלות מבין הקליפות את ניצוצי אותיות הדיבור שנשארו לאחר בירור אותיות הדיבור מתוך הקליפות ומצרים, אזי כביכול הופך את עצמו הדיבור דהיינו שהוא הופך את פניו אל הקליפות, ומלקט הניצוצות הקדושה דהיינו ניצוצי הקדושה שהם בלעו בעבר⁷ - מבין הקליפות, ונשארים הקליפות בלא היות שהרי כל חיותם היא מהקדושה. ואז העכו"ם שניקתם וחיותם היא מהקליפות, לשוארים שאין להם היות מכוח הקליפות, אזי משליכים העכו"ם את אמונתם דהיינו אלילי הכוכבים והמזלות, בקה"מ מה שכתוב על לעתיד לבוא (ישעיה ב) "ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו" שהם אמונת העכו"ם, ומדביקים את עצמם לאמונת ישראל שהיא התפילה⁸.

עתה חוזר רבינו לבאר כיצד הפיכת הדיבור מבוזרת בתחילת הפסוק שהביא לעיל:

וזה בחינת (שם בצפניה*) "אז אהפוך אל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'", "שפה ברורה" היינו מה שנעשה בתחילה, דהיינו הדיבור שנתקרב מביניהם - מתוך הקליפות, ואז הוא הופך את עצמו¹⁰ - דהיינו את פניו - אל העמים עובדי הכוכבים והמזלות, כדי ללקט מהם את שארי ניצוצות הקדושה שהם ינקו בתחילה מהקדושה, ואז באותו הזמן נתקיים בכל האומות מה שכתוב בהמשך הפסוק "לקרוא כולם בשם ה'", שידבקו כולם באמונת ישראל שהיא התפילה.

העלאת הניצוצות על ידי תענית

עתה רבינו מבאר כיצד הדיבור הופך את פניו ללקט את ניצוצי אותיות הדיבור:

ה. והעליות ניצוצי הדיבור היינו לגרום לדיבור להפוך את עצמו ללקט את ניצוצי הקדושה, בשביל זה צריך לתענית ולא לאכול כלל. וזה מרומז בפסוק בבחינת (תהלים קז) "אוילים מדרך פשעם ומעונותיהם ויתענו וכו"¹¹ שעל ידי התענית הנעשית בשביל לצאת מדרך פשעם של העכו"ם, אזי נעשה בחינת "שליח דברו" שהשי"ת שולח את הדיבור להפוך את עצמו אל הקליפות ללקט משם את ניצוצי האותיות¹², כי עיקר תיקון הדיבור בשלמות הוא על ידי התענית כמו שיתבאר לקמן.

הערות והרחבות

וביאר העניין בהרחבה:
 כי עיקר וניקת הקליפות מהקדושה, אינו אלא מאחורי הקדושה שהרי הקדושה היא כעין קומה שלימה, שיש לה פנים ואחוריים רוחניים, וניקת הקליפות הינה דווקא מאחורי הקדושה ולא מפני הקדושה, כי מפני הקדושה אי אפשר להם לינק את חיותם, כי מחמת בהירות האור שבוקע משם הם כביכול מסתנוורים. אלא רק לפעמים הם יונקים גם מפני הקדושה, וזה בעת שנותנים להם מלמדה במבונן פה מיוחד לינק מפני הקדושה למרות שבדרך כלל הם אינם יכולים, ובאמת כל זה שנותנים להם לינוק מפני הקדושה, אינו לטובתם כלל אלא לרע להם שאותה יניקה בעצמה תזיק להם, בבחינת מה שכתוב (קהלת ח) "ענת¹³ אשר שליט האדם באדם דסט"א שליטה באדם דקדושה, כדי שבסוף תבוא על ידי כך רעה ומפלה לאדם דסט"א.

ראשי התאוות והקליפות

וביאר עניין הקליפות הוא, שכל התאוות הם בחינת קליפות. והטעם הוא כי התאוות הם מותרות לאדם ואינם הכרחיים לקיום גופו, כי בלא התאוות יכול הגוף להתקיים, נמצא שהם מותרות לקיום הגוף, ועל כן הם כמו הקליפות שהם גם מותרות ביחס לאכילת הפרי, כי באכילה העיקר אינו אלא הפרי, והקליפות הם מותרות ואינם נצרכים; ולכן כשמתגברים התאוות מכל סוג של תאוה על האדם, הוא התגברות הקליפות על הקדושה לינוק ממנה את חיותם.

וראשי התאוות שאחריהם נמשכים שאר התאוות, הם שששה שרי פרעה המוזכרים בתורה: שר המיטקים ואופים המוזכרים שהיו עם יוסף בבית האסורים, ושר המיטקים אליו נמכר יוסף בירידתו למצרים, שהם קנה כנגד שר המיטקים¹⁴ וישט כנגד שר האופים וירידין כנגד שר הטבחיים שכלול משניהם¹⁵, שהם בחינת תאוות אכילה ושתיה, שהם דהיינו אלו התאוות הם ראשים, שכל התאוות האחרות נמשכים אחריהם. וניקתם של אלו השרים הוא מפרעה, שהוא אותיות עורף, והעורף היינו מאחוריים.

7. כמובן מדברי רבינו במהדורה השנייה של כתב ידו הקדושה.
8. ואפשר לקשר את לשון הפסוק להמשך דברי רבינו באת ה', שאלילי הכסף והזהב זה בחינת האמצעי, כמו העגל, והוא בעצמו ענין הפרנסה והממון שהם אלילי הכסף והזהב, שעליהם נסמכים כולם.
9. ויש לעיין, האם בירור ניצוצות הקדושה הוא בירור ניצוצי הדיבור.
10. לשון זו מקושרת ללשון רבינו בהמשך התורה, שבכל התחלה חדשה האדם מוציא את עצמו מדיפת להיפך'.
11. ויש להעיר את קשר לשון הפסוק בהמשך 'ישלח דברו וירפאם' לענין הרפואות והסמים המובאים בהמשך התורה.
12. ואף שיש דרך לבאר גם באופן אחר, שהכוונה במילים ישלח דברו, שניצוצי הדיבור יוצאים מתוך אחיזת הקליפות, אבל הפירוש שכתבנו יותר מתיישב עם פשט הפסוק.
13. ויש להעיר שלשון זו קשורה לפסוק שמוזכר בתחילת התורה 'לעת האוכל גושי הלום', וצ"ע מה הביאור בקשר לשוני זה.
14. ועיין בדברי האריז"ל בפרשת וישב שהקשה שהרי הקנה מיועד לנשימה ולא למשקים, ומה שיישב שם בזה.
15. כמובא שם בדבריו.

1. יש להעיר שבתחילת התורה רבינו כתב בלשון אחרת, שעל ידי אכילתם של ישראל, נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה, בלשון ודאי. וכאן כתב רק בלשון 'יכול'. וכן ישנו חילוק שני, ששם כתב בלשון רבים 'אכילתם של ישראל' וכאן דיבר על האכילה הפרטית של כל אחד ואחד. וצ"ב אולי הא בהא תליא.
2. ואולי אפשר לומר שעל ידי האמונה נעשה בירור המאכל, ועל ידי זה נחשב גם המאכל בעצמו למאכל האמונה, דהיינו שאוכל את האמונה בעצמה (כעין אכילת המצה והמון).
3. ויש להבין מהו ענין הקישוט, שהרי ללא הקישוט יש לכאורה שלמות לדבר ואף על פי כן הקישוט מוסיף שלמות. ויש לקשר את ענין הקישוט גם לענין המתורות, כי גם הקישוט אינו הכרח לשלמות.
4. כמבואר מכל קשרי התורה והפסוקים המובאים כאן, שכל ענין הדיבור בתורה זו הוא אחד עם ענין התפילה.
5. ויש להעיר, שהלשון שכם מורה גם על אחוריים, כי השכם הוא מתחת העורף וכן כתב בתרגום. ואולי הכוונה שבתחילה הם יבואו לעבוד את ה' בבחינת אחוריים.
6. כמבואר מכל קשרי התורה בכמה מקומות, שהדיבור עצמו יש לו פנים ואחור ועל כן אפשר לומר עליו שהוא הופך את עצמו, כעין מה שמוזכר בהמשך התורה על הסתרת האחוריים.

שאלה: ראיתי בתוכנית הלימוד שבתקופה הקרובה יש זמן שמיועד לפתיחת כל הפסוקים והמקורות שמובאים בתורה לראיות, רציתי לדעת מהיכן לקוח הרעיון, למה זה מועיל ואיך עושים את זה בדרך הטובה?

תשובה: נחלק את התשובה לשאלתך לשלושה חלקים: א) המקור לפתיחת הפסוקים ב) איך זה מועיל בהבנת התורה ג) הדרך לעשות את זה בצורה נכונה ומועילה.

א) ראשית עלינו לדעת, שמקור הכלל מופיע בצורה לא מפורשת בחידושי של מוהרנ"ת בליקוטי הלכות עשרות פעמים! אלא שמוהרנ"ת לא כתב במפורש שזה כלל שסובב והולך בכל דברי רבינו, אך ציין כמה וכמה פעמים את מהותו של הרעיון.

אחריו ייסד ראב"ר שני כללים יסודיים בלימוד הפסוקים, הכלל החמישי והכלל האחד עשר, שהם עוסקים בלימוד המקראות ומאמרי חז"ל שרבינו מביא לראיה. הפעם נעסוק רק בכלל החמישי.

ב) הפסוקים ומאמרי חז"ל שרבינו מצטט בתורה כראיות לדבריו, למרות שזה דומה לראיות שנמצאים בכל הספרים הקדושים, אבל באמת, כל פסוק או מדרש שרבינו מצטט, הפסוק בעצמו הוא חלק מהתורה, הוא כמו דלת, שאם תלחץ על הידית ותפתח את הדלת, יפתח מול עיניך חדר גדול מלא בדברים שכל כולו שייך לקשרי התורה. העושר העצום שיש בכל פסוק או גמרא שנפתח הוא בל יתואר. מי שלא עושה זאת לא ידע על קיומם של חדרים ועליות אלו.

ניקח לדוגמא את הפסוק "ויגש אליו יהודה", רבינו מזכיר את הפסוק בתחילת התורה על עניין הייחוד, ובסוף התורה רבינו מוסיף לבאר את כל הפסוק בעניין מליצת השכינה. אבל כאשר נפתח את הפסוק עם פירוש רש"י נגלה כמה פרטים שקשורים לכל מהלך התורה. רש"י אומר שיהודה דיבר עם יוסף 'קשות', המילה קשות מזכירה גם את המושג 'קושיות'. כלומר שיהודה ויוסף מדברים על הקושיות של האמונה (ואכמ"ל). באותו פסוק רש"י גם מזכיר את המדרש, שיהודה הזכיר ליוסף (שהוא מחופש למלך מצרים) את המקרה ששרה זקנתו נלקחה לבית פרעה, וינגע ה'... והוא אומר לו שזה לקיחת סיכון במה שהוא שבה את בנימין. והרי כל זה מקושר באופן נפלא לכל אות ה' בתורה.

מה שהזכרנו, זה רק מהפסוק בעצמו, ולכן זה כמו טיפה מהים, בייחס למה שמתגלה כשמבנינים את כל קשר הפסוקים והעניין כולו.

ג) הדרך היעילה לעשות זאת היא ללמוד את הפסוק עם כל השייך אליו בלא קשר לתורה. לרשום את הנקודות המקבילות מצד העניין ומצד הלשון. ואחר כך לתפור את כל העניין לאט לאט לתוך התורה. תוך שימת לב איך כל פרט משליך על חלקים אחרים בתורה.

עד כאן בקצרה ותמצות, אי"ה בעלון הבא נרחיב עוד בביאור עניין זה.

מבואר בתורה שעל ידי התענית מתוקן הדיבור, ועל ידו מתקרבים הרחוקים ונשלמים קישוטי האמונה. והנה, עיקר קדושת האכילה היא בשבת, שבה נשלמת האמונה (וכמבואר בנוסח התורה מכת"י "כי אמונה בשלימות נקרא שבת"), ומסביר מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, ראש חודש ו' אות ל"ב) שהמשכת קדושת האכילה לימי החול, היא אותה בחינה של קירוב הרחוקים על ידי המשכת קדושת שבת (שהיא האמונה) עליהם:

פי עקר קדשת שבת הוא האכילה פנ"ל. ועל ידי שישושים על השלחן של הצדיקים, בפרט בשבת בעצמו על ידי זה הם מבררין העצה מהעשנים הנ"ל. שעל ידי זה זוכין לעצה שלמה שזה עקר התקון פנ"ל. ועל פו שמאי שהיה קפדן וכן"ל לא היה רוצה לאכל כי אם קשהמאכל נתקדש בקדשת שבת על ידי שהזמינה לשבת. אבל בלא זה לא רצה להעלות המאכל של חל לקדשת שבת שזהו בעצמו מה שלא רצה לקרב גרים הרחוקים שהם בבחינת חל להעלותם אל הקדשה שהוא בחינת שבת. כי לא רצה לקרב הרחוקים כי אם מי שיוכל להעלותו לקדשת שבת ממש וכן"ל.

אבל הלל מדה אחרת היתה בו שהיה ענו מאד והוריד והשפיל עצמו מאד לכול הרחוקים מאד מאד עד שהתגבר להמשיך קדשת שבת לכל המקום אשר הם שם. שזהו בחינת הנפיה שממשיכין קדשת שבת למטה לבחינת ימי החל ממש וכן"ל. שזהו בחינת מה שלא נהג שמאי שלא אכל כי אם קשהמזמין תחלה לשבת. פי הלל אמר ברוך ה' יום יום וכו'. הינו שהיה מתגבר להמשיך קדשת שבת על המאכל אף על פי שלא הזמינו לשבת. וכמו כן היה מקרב רחוקים אף על פי שלא הכינו עצמון כראוי שיהיו ראויים לקדשם בקדשת שבת. פי הוריד והשפיל עצמו לכל הרחוקים להמשיך להם קדשת שבת וכן נהג בענין המאכלים פנ"ל כי המשכת קדשת אכילת שבת לאכילת ימי החל והמשכת קדשת שבת על הרחוקים מאד הם בחינה אחת פנ"ל. וגם על ידי האכילה בעצמה של גדולי הצדיקים הם מבררים ניצוצות ונפשות ומקרבים רחוקים על ידי זה פמובן במקום אחר.

לדקדק בלשונו

קשרי התורה הטמונים בדקדוקי לשונותיו

השערים פתוחים

גם כשהשבילים סתומים

פעמים רבות אנו נתקלים בשיווי לשונות, שבמבט ראשון נדמה כאילו אינן אלא מילים נרדפות לאותו עניין, אך בהסתכלות נוספת רואים שדבריו הקדושים מתייחסים לדברים אחרים, באופן בהיר ומדוקדק.

בוודאי כל לומד הבחין בביטויים המתחלפים שבאות ב'. בתחילה כתב: "לפעמים נסתמו שבילי השכל, ואינו יודע להשיב, ונורקה בו אפיקורסות, ואינו יודע מה להשיב על אפיקורסות". נסתמו 'השבילים'.

בהמשך כתב: "ונטיל בו אפיקורסות, ומסתיר ממנו שבילי השכל אשר אינו יודע להשיב". הסתרה' של 'השבילים'. ולבסוף כתב "ונפתחו לו שערי השכל. שידוע להשיב לאפיקורוס". נפתחו השערים'.

האם יש הבדל בין 'שבילי השכל' לבין 'שערי השכל', האם הם 'סתמו' או 'הוסתרו', והמדקדק ימצא עוד הערות לשוניות. ובמעט סבלנות והתבוננות נחשפת תמונה בהירה ומפורטת של מהלך הדברים.

ישנם שני שלבים של הסתרה: א. לפעמים נסתמו שבילי השכל, ואינו יודע להשיב. ב. ונורקה בו אפיקורסות, ואינו יודע מה להשיב על אפיקורסות.

לא כל חוסר הבנה מהווה אפיקורסות חלילה. כל עוד האדם יודע שנסתמו אצלו שבילי השכל, ושאינו יודע להשיב, אך בוודאי יש תשובה, אין זו אפיקורסות, ואדרבה הוא מתחזק לעמוד על אמונה.

אך כשהיצר הרע מטיל בו אפיקורסות, ומסתיר ממנו את אותם 'שבילי השכל אשר אינו יודע להשיב', אזי במקום לראות את הקושיה כשבילים סתומים, נסגרו השערים והאפיקורסות מסתירה את העובדה שאינו יודע להשיב,

היא קובעת חלילה את הפפוק כעובדה הנוגדת את האמונה, ואינו יודע מה להשיב על האפיקורסות הזו.

התיקון הוא כאשר "על ידי לימוד הפוסקים, הוא נתקשר להשלום שבקדושה, ומתקן המחלוקת שבקדושה. ואז נתבטל המחלוקת היצר הרע שבלבו. ואז יוכל לעבוד את השם בכל לבבו, בשני יצרים. ונפתחו לו שערי השכל, שידוע להשיב לאפיקורוס".

והיינו שרק השלב השני תוקן, אותה הסתרה שיצר היצר הרע כשזרק בו אפיקורסות בוטלה, נפתחו שערי השכל - וידוע להשיב על האפיקורסות. ואמנם ייתכן שעדיין שבילי השכל סתומים ואינו יודע להשיב, וכעת מותר וצריך לעיין בקושיות ולמצוא להם תשובות, אך על כל פנים כבר אין כאן אפיקורסות.

אדרבה, כעת יוכל לעבוד את השם יתברך, גם מתוך חוסר הבנה, באמונה ובלב שלם!

'מבוא המקראות'

בהגיענו ב'תכנית הלימוד' לשלב 'פתיחת הפסוקים ומאמרי חז"ל', יוצאת לאור חוברת 'מבוא המקראות' ובה ליקוט נפלא של הפסוקים ומאמרי חז"ל המובאים בלשון רבינו כראיה או אסמכתא לדבריו הקדושים. ברובם הובאו גם הפסוקים או דברי חז"ל הסובבים את הפסוק והעניין שהזכיר רבינו בדבריו, ככל שהיה נצרך לתועלת הבנת הדברים, ובנוסף צויינו עשרות נקודות חשובות לעיון והעמקה בקשרי המקראות.

'מערכת הפוסקים היומי'

לאור ההתעוררות הגדולה לקביעות לימוד הפוסקים, כפי שהרבה רבינו לבאר חשיבותם, ובפרט כאן בתורה ס"ב, ארגון 'לטייל בתורתו' מדפיס מחדש ומחלק בתפוצה רחבה את הקונטרס המוכר של 'מערכת הפוסקים היומי', קונטרס ללימוד שו"ע כסדר עם פירוש בהיר, בעריכת הרב בצלאל גלינסקי שליט"א, הכולל בתמציתיות את מסקנות נושאי הכלים, ללימוד עקבי ולידיעה ברורה בארבע חלקי שו"ע.

'טעמו וראו'

בתנופה מחודשת הארגון מוסיף שְׁנִית יְדוּ לְקִנּוּת אֶת שְׁאָר עֲמוֹ (ישעיה יא יא), כאשר רבבות אלפי ישראל מכלל הציבורים הקדושים מתוודעים ומצטרפים לתורה הזמנית. במסגרת 'טעמו וראו' יצאו לאור חומרי למידה ייעודיים המחולקים ברחבי הארץ. יערכו מבחנים, שיעורים, מלגות והגרלות לעידוד הלומדים. קו טלפון ייעודי יפתח (077-3362063) ובו יהיה ניתן לשמוע שיעורים בעיון המותאמים למתחילים, מידע כללי, עדכונים ופרטים נצרכים על מסלולי הלימוד.

שיחות

מִכְתָּב הַחֲבָרִים: אָמַר, שְׁטוּב
שְׁיֵאמַר הָאֲדָם בְּשַׁעַת הַהִתְבּוֹדָדוֹת
כְּשֶׁמִּתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, יֵאמַר
הַיּוֹם אֲנִי מִתְחִיל לְדַבֵּק בְּךָ. וְנַעֲשֶׂה
בְּכָל פְּעַם הַתְּחֵלָה, כִּי כָּל הַמְּשֻׁכּוֹת
הוֹלְכִין אַחַר הַהִתְחַלּוֹת. וְאֶפְלוּ
הַמְּחַקְרִים אוֹמְרִים שֶׁהַהִתְחַלָּה
הַיּוֹם כְּמוֹ חֲצִי דָבָר שֶׁל כָּל הַמַּעֲשֵׂה.
נִמְצָא מִמָּה נִפְשָׁה יַעֲשֶׂה בְּכָל פְּעַם
הַתְּחֵלָה וְיֵאמַר כִּי לֹא כִּי מִמָּה נִפְשָׁה
אִם הִיא מִקְדָּם טוֹב, עֲכָשְׁיוֹ יְהִי
טוֹב יוֹתֵר, וְאִם חֵס וְשָׁלוֹם מִקְדָּם
לֹא הִיא טוֹב, בְּוַדָּאֵי צְרִיף וּמְכַרְחָ
לַעֲשׂוֹת הַתְּחֵלָה חֲדָשָׁה:
(חיי מוהר"ן תל"ז)

לכבוד העלון 'לטייל בתורתו', שלום וברכה!
הרגשתי בסוף אות א' שיש אריכות בלשון רבינו, שכתב שם "כי מאכל שיש בו תערובות, על ידי מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא". ולכאורה יש כאן ייתור לשון. מספיק היה לומר: "כי על ידי מאכל שיש בו תערובות יוכל לחטוא".

והיה נראה לי לחדש בביאור לשונו, שהסכנה אינה מעצם המציאות שיש במאכל חוסר בירור, אלא רק כאשר לתחילה ניגש למאכל כזה בידועין. מה שאין כן אם טרח תחילה לברר, והתבונן ונדמה היה לו שהמאכל מבורר, אזי אין בזה כל כך פגם שיכול חלילה להחטיאו. ולמשל נוכל לומר, שכאשר האדם מתבונן ואוכל לחיות נפשו ומשתדל להימנע ממותרות, אף אם טעה במידה ואכל יותר מכדי חיינו בצמצום אין זה פגם המותרות, ואף על פי שבאמת לא היה זקוק להכל.

ונמצא שיש כאן ביאור האם הוא דין באכילה או במאכל, שבלשונו לפני כן לא כל ברור, כי מתחילה כתב: "רק האכילה צריך להיות מאכל אחר שנתברר", והלשון קצת לא החלטית האם הוא מצד האכילה או מצד המאכל. וכעת מובן שכנראה באמת הוא דין בשניהם. הבעיה היא באכילה מצד האדם, אך מה היא הבעיה באכילה - שניגש לאכול מאכל שאינו מבורר.

והנה עיקר בירור המאכלים, כתב רבינו שהוא על ידי אמונה. ונראה לי לדייק בלשון רבינו בכתב יד עוד נקודה המתייחסת למעשה האכילה, שכתב שם "וכשהאמונה בשלימות אזי אין צריך לתענית, ומותר לו לאכול בבחינת ורעה אמונה", ונראה לי שיש כאן הסתייגות מכך ש'מותר לו לאכול', וכוונתו לומר שצריכה להיות מחשבה והתבוננות של אמונה בשעת האכילה, ועצם היותו בעל אמונה לא מספיקה, אלא צריך שיאכל מתוך מחשבה זו. וזו הכוונה 'מותר לו לאכול בבחינת ורעה אמונה' אבל לא בבחינת אחרת, כלומר ללא מחשבות האמונה, שאז אכילתו אינה בבחינת 'ורעה אמונה'.

יזכנו השי"ת להבין ולהתקרב לדברים, חזקו ואמצו,

ש. הימלמן.

ראינו לציין שמלבד השיעורים הרבים שהועלו לקו הנפלא 'לסלסל בתורתו' הקליטו ציבור הלומדים עשרות הגיגים ופנינים יקרים של קושיות, תירוצים ומהלכים בתורה הזמנית, ואשרי אוזן שומעת. לחיבת הדברים נביא כמה סנסנים מדבריהם:

רציתי להתייחס לשאלה יקרה מאוד ששאל בקו ר' מנדל פיין, לגבי עניין המחלוקת. שמבואר

בתורה שמחלוקת היצר הרע והקושיות של האפיקורסות נמשכות ממחלוקת שבקדושה, דהיינו מחלוקת התנאים ואמוראים שבגמרא. והוא שאל מה היה לפני המחלוקת של הקדושה, וכמו שהזכיר כאן בצדק ר' נתן הורביץ את עניין המחלוקת על הסמיכה. ולכאורה בוודאי היה יצר הרע בכל הזדורות ומאז מתן תורה, ואם כן מניין ינק והשתלשל אותו יצר הרע, לפני מחלוקת התנאים.

ואחד התירוצים שהציע ר' נתן הורביץ, הוא שאכן גם לפני כן היו מחלוקות, אלא שהייתה תמיד הכרעה בסנהדרין. בבית דין הגדול. וזה בוודאי גם כן תירוץ נכון.

אני חשבתי עוד לומר שיכול להיות שהמחלוקת דקדושה היא מציאות קבועה, מציאות נצחית שיש לה שורש מאוד גבוה ומשם היא משתלשלת, ונכון שההופעה של זה בפועל היתה בשעת המחלוקת על הסמיכה ומשם ואילך בעצם המחלוקת הונצחה כמחלוקת, כשגם אם יש פסק הלכה אבל זה לא ברמה גמורה של פסק הלכה של סנהדרין.

אך קצת פחדתי לומר שהמחלוקת היא מציאות נצחית, כי נראה לכאורה במבט פשוט שמחלוקת זו מציאות של דיעבד לכאורה. כמובן שהעומק של הדברים צריך להתבאר מתוך העיון והעמקות יותר בתורה, אבל ה' האיר את עיני וזיכה אותי למצוא ממש באקראי, ואין מקרה כמובן, דברים שכתב בספר 'מגלה עמוקות' בפרשת ואתחנן אופן ע"ד:

הנה מתחילת הבריאה אמר נעש"ה אדם בצלמנו. והוא אומר שנעשה זה נוטריקון: "נמלך עם" שמאי "הלל, שהם כלל כל נשמות צדיקים, ולכן קרא אותם רשב"י במחלוקת שמים 'אבות העולם'.

במדרש כתוב ששמאי והלל נחלקו האם ארץ קדמה או שמים קדמו בבריאה, ורבי שמעון בר יוחאי שם אומר שהוא תמה על 'אבות העולם' איך הם נחלקים במעשה שמים וארץ, ומבאר המגלה עמוקות שהם ממש אבות העולם, שמאי משמאל המרכבה והלל מימין המרכבה.

מתבאר שהקב"ה כביכול התייעץ ונמלך עם שמאי והלל האם לברוא ואיך לברוא את העולם. אז רואים שיש כאן השתלשלות של מחלוקת ממש מההתחלה של קודם הבריאה. וממשיך המגלה עמוקות שם: "משה קיבל תורה מסיני" וכו', מש"ה קיבל תורה מסיני, ראשי תיבות "מחלוקת" שמאי "הילל, וכן "הכל" שמעו "מסיני".

כמובן הדברים שם עמוקים, אך על כל פנים רואים להדיא את הנקודה הזו, שמחלוקת שמאי והלל היא דבר שורשי וקדמון, משורש הבריאה, וממילא אפשר להבין שמחלוקת דקדושה זו באמת מציאות נצחית כמו שעלה בדעתי לומר. ומיושבת השאלה הנ"ל.

שלמה נחמיה, זכרון יעקב.